Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

par grozījumiem drošības naudas aprēķina metodikā elektroenerģijas nozarē

05.11.2026.
Rīga

Skanstes iela 25
Rīga, LV-1013
Latvija

T: +371 67097200
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta mērķis 3

II Konsultāciju dokumenta nepieciešamība 3

1. Pamatojums 3
2. Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas 4
3. Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt 4
4. Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt 5

Pielikumā:

Lēmuma projekts "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2025. gada 9. oktobra lēmumā Nr. 1/21 "Drošības naudas aprēķina metodika elektroenerģijas nozarē""

I Konsultāciju dokumenta mērķis

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt ieinteresēto personu viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektu "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2025. gada 9. oktobra lēmumā Nr. 1/21 "Drošības naudas aprēķina metodika elektroenerģijas nozarē"" (turpmāk – Grozījumu projekts). Regulators 2026. gada 23. aprīlī pieņēma lēmumu Nr. 1/7 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas pārvades sistēmai" (turpmāk – Pieslēguma noteikumi), kas stājās spēkā 2026. gada 1. maijā.

Lai veicinātu pārvades sistēmā pieejamās jaudas efektīvu izmantošanu un nepieļautu tās ilgstošu rezervēšanu projektiem, kuru īstenošana vēl nav pietiekami sagatavota, Pieslēguma noteikumos ir mainīta sistēmas jaudas rezervēšanas kārtība, nosakot, ka elektroenerģijas ražotājam un elektroenerģijas uzkrātuves operatoram sistēmas jaudu rezervē ar pieslēguma līguma noslēgšanas brīdi, savukārt galalietotājam un sadales sistēmas operatoram – ar tehnisko prasību izsniegšanas brīdi.

Ievērojot Pieslēguma noteikumos noteikto sistēmas jaudas rezervēšanas kārtību, jāveic grozījumi Regulatora 2025. gada 9. oktobra lēmumā Nr. 1/21 "Drošības naudas aprēķina metodika elektroenerģijas nozarē" (turpmāk – Metodika), precizējot drošības naudas nodrošināšanas termiņu.

Vienlaikus, ņemot vērā akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" priekšlikumu un pieaugošo pieprasījumu pēc lielas jaudas elektroenerģijas galalietotāju pieslēgumiem pārvades sistēmai, Grozījumu projektā paredzēts pārskatīt drošības naudas maksimālā apmēra ierobežojumu, to turpmāk saglabājot tikai elektroenerģijas ražošanas iekārtu un elektroenerģijas uzkrātuvju pieslēgšanai. Tādēļ Regulators ir izstrādājis Grozījumu projektu.

Plānots, ka Grozījumu projekts stāsies spēkā 2027. gada 1. janvārī. Priekšlikumus un komentārus par Grozījumu projektu Regulators lūdz iesniegt rakstveidā, nosūtot tos uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz 2026. gada 20. novembrim.

Regulatora sagatavotais Grozījumu projekts ir pievienots šī dokumenta pielikumā.

II Konsultāciju dokumenta nepieciešamība

1. Pamatojums

Metodika nosaka metodi, atbilstoši kurai aprēķina drošības naudu par sistēmas jaudas rezervēšanu, kā arī drošības naudas maksāšanas kārtību elektroenerģijas ražotājiem, elektroenerģijas uzkrātuvju operatoriem un elektroenerģijas galalietotājiem Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktajos gadījumos. Drošības naudas mērķis ir nodrošināt sistēmas dalībnieka saistību izpildi un veicināt efektīvu sistēmā pieejamās jaudas izmantošanu, novēršot situācijas, ka sistēmas jauda tiek rezervēta, neveicot darbības faktiskai pieslēguma īstenošanai.

Regulators 2026. gada 23. aprīlī pieņēma jaunus Pieslēguma noteikumus, ar kuriem, ņemot vērā publiskās konsultācijas laikā saņemtos elektroenerģijas nozares pārstāvju priekšlikumus, mainīta sistēmas jaudas rezervēšanas kārtība pārvades sistēmā. Minētās izmaiņas veiktas, lai veicinātu ierobežotās pārvades sistēmas jaudas efektīvu izmantošanu, vienlaikus līdzsvarojot dažādu elektroenerģijas ražošanas projektu attīstītāju intereses un nepieļaujot nepamatotu sistēmas jaudas rezervēšanu projektiem, kuri vēl nav sasnieguši pietiekamu gatavības pakāpi. Pieslēguma noteikumu 14. punkts paredz, ka sistēmas operators tehniskajās prasībās noteiktajā apmērā rezervē sistēmā jaudu elektroenerģijas ražotājam un elektroenerģijas uzkrātuvju operatoram konstantā un elastīgā pārvades sistēmas pakalpojuma saņemšanai ar pieslēguma līguma noslēgšanas brīdi, bet galalietotājam un sadales sistēmas operatoram – ar tehnisko prasību izsniegšanas brīdi. Līdz ar to elektroenerģijas ražotājam un elektroenerģijas

uzkrātuves operatoram tehnisko prasību izsniegšanas brīdī tiek noteikts sistēmas jaudas apmērs, kuru paredzēts rezervēt attiecīgā objekta pieslēgšanai, bet sistēmas jauda tiek rezervēta tikai ar pieslēguma līguma noslēgšanas brīdi. Ņemot vērā Pieslēguma noteikumos noteikto sistēmas jaudas rezervēšanas kārtību, jāprecizē Metodikā noteiktais drošības naudas nodrošināšanas termiņš, jo elektroenerģijas ražotājam un elektroenerģijas uzkrātuves operatoram tehnisko prasību izsniegšanas brīdī sistēmas jauda vēl nav rezervēta.

Metodikas spēkā esošais 12. punkts noteic, ka sistēmas dalībnieks ne vēlāk kā 60 dienu laikā no tehnisko prasību izsniegšanas dienas iemaksā sistēmas operatora aprēķināto drošības naudu vai iesniedz sistēmas operatoram finanšu pakalpojumu sniedzēja saistību izpildes garantiju. Ņemot vērā, ka saskaņā ar Pieslēguma noteikumiem elektroenerģijas ražotājam un elektroenerģijas uzkrātuves operatoram sistēmas jauda pārvades sistēmā tiek rezervēta ar pieslēguma līguma noslēgšanas brīdi, Grozījumu projektā paredzēts, ka, pieslēdzot elektroenerģijas ražošanas iekārtu vai elektroenerģijas uzkrātuvi pārvades sistēmai, sistēmas dalībnieks drošības naudu nodrošina pēc pieslēguma līguma noslēgšanas.

Akciju sabiedrība "Augstsprieguma tīkls" ir ierosinājusi atcelt Metodikas 9. punktā noteikto drošības naudas maksimālā apmēra ierobežojumu galalietotāju pieslēgumiem pārvades sistēmai, kas pašlaik paredz drošības naudas aprēķinu ne vairāk kā par 100 megavatiem. Šāds priekšlikums saistīts ar pieaugošo pieprasījumu pēc ļoti lielas jaudas pieslēgumiem, īpaši datu centru un ūdeņraža ražošanas objektu vajadzībām. Būtiska nozīme ir sistēmas jaudas rezervēšanas kārtībai. Galalietotājiem jauda tiek rezervēta jau ar tehnisko prasību izsniegšanu, kad projekti vēl ir agrīnā attīstības stadijā un pastāv lielāka nenoteiktība par to īstenošanu. Šādos apstākļos iespēja rezervēt ievērojamu sistēmas jaudu, nodrošinot drošības naudu tikai par 100 megavatiem, var veicināt nepamatotu jaudas rezervēšanu un ierobežot pieslēguma iespējas citiem, tostarp mazākiem lietotājiem. Tādēļ Grozījumu projektā paredzēts atcelt minēto ierobežojumu galalietotājiem, nodrošinot drošības naudas proporcionalitāti rezervētajai jaudai un veicinot pamatotu pieslēguma jaudas pieprasīšanu. Vienlaikus nav sagaidāms, ka drošības naudas apmēra palielinājums būtiski kavētu šādu projektu īstenošanu, ņemot vērā to, ka pieslēgumi ar jaudu virs 100 MW parasti tiek ierīkoti 330 kV tīklā un gan šādu pieslēgumu ierīkošana, gan datu centru un ūdeņraža ražotņu izbūve ir saistīta ar ievērojami lielākiem kapitālieguldījumiem nekā paredzamais drošības naudas apmērs.

Savukārt elektroenerģijas ražotājiem un uzkrātuvju operatoriem 100 megavatu ierobežojumu paredzēts saglabāt, jo tiem sistēmas jauda tiek rezervēta tikai ar pieslēguma līguma noslēgšanu, kad projekti jau ir sasnieguši augstāku gatavības pakāpi un ir tuvāk būvniecības uzsākšanai. Galalietotāju objektu pieslēgšanai drošības naudas nodrošināšanas termiņš un kārtība netiek mainīta un sistēmas dalībniekam drošības nauda arī turpmāk būs jānodrošina ne vēlāk kā 60 dienu laikā no tehnisko prasību izsniegšanas dienas.

Grozījumu projekts nemaina drošības naudas aprēķināšanas metodi, drošības naudas par vienu jaudas rezervēšanas vienību apmēra noteikšanas principus un drošības naudas nodrošināšanas veidus. Tāpat Grozījumi neietekmēs pieslēguma maksas apmēru.

2. Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Grozījumu projekta izstrādē piedalījās akciju sabiedrība "Augstsprieguma tīkls".

3. Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Grozījumu projektā ietvertais regulējums ietekmēs elektroenerģijas ražošanas un uzkrāšanas jaudu attīstītājus un elektroenerģijas galalietotājus, kuri plāno jaunu objektu pieslēgšanu pārvades sistēmai.

4. Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Grozījumu projektā ietvertais regulējums nodrošinās Metodikas atbilstību Pieslēguma noteikumos noteiktajai sistēmas jaudas rezervēšanas kārtībai.

Elektroenerģijas ražotājiem un elektroenerģijas uzkrātuvju operatoriem, kuru elektroietaises paredzēts pieslēgt elektroenerģijas pārvades sistēmai, sistēmas jauda tiek rezervēta ar pieslēguma līguma noslēgšanas brīdi, savukārt drošības nauda būs jānodrošina piecu darba dienu laikā pēc pieslēguma līguma noslēgšanas.

Drošības naudas maksimālā apmēra ierobežojuma atcelšana elektroenerģijas galalietotāju objektu pieslēgšanai pārvades sistēmai palielinās nodrošināmās drošības naudas apmēru gadījumos, kad tehniskajās prasībās noteiktā sistēmas jauda pārsniedz 100 megavatus. Vienlaikus šāds risinājums nodrošinās drošības naudas apmēra proporcionalitāti rezervētajai sistēmas jaudai, veicinās pamatotu pieslēguma jaudas pieprasījumu iesniegšanu un samazinās risku, ka sistēmas jauda ilgstoši tiek rezervēta projektiem, kuru īstenošanas iespējas vēl ir neskaidras.

Elektroenerģijas ražošanas iekārtu un elektroenerģijas uzkrātuvju pieslēgšanai drošības naudas maksimālā apmēra ierobežojums netiek mainīts. Grozījumi arī neietekmēs drošības naudas apmēru galalietotājiem, kuru objektu pieslēgšanai nepieciešamā sistēmas jauda nepārsniedz 100 megavatus. Elektroenerģijas ražotājiem un elektroenerģijas uzkrātuvju operatoriem, kuru elektroietaises paredzēts pieslēgt pārvades sistēmai, drošības naudas nodrošināšanas termiņš tiks pielāgots Pieslēguma noteikumos noteiktajam sistēmas jaudas rezervēšanas brīdim.

Grozījumu projektā ietvertais regulējums neradīs papildu administratīvo slogu esošajiem vai potenciālajiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem.

Priekšsēdētāja A. Ozola

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

[Datums] Nr. __

(prot. Nr.__, __.p)

Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2025. gada 9. oktobra lēmumā Nr. 1/21 "Drošības naudas aprēķina metodika elektroenerģijas nozarē"

Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 9.[1] panta trešo un sesto daļu

1. Izdarīt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2025. gada 9. oktobra lēmumā Nr. 1/21 "Drošības naudas aprēķina metodika elektroenerģijas nozarē" šādus grozījumus:

1.1. aizstāt 9. punktā skaitli un vārdu "1.1. apakšpunktā" ar skaitļiem un vārdu "1.1.1. un 1.1.2. apakšpunktā";

1.2. izteikt 12. punktu šādā redakcijā:

"12. Sistēmas dalībnieks ne vēlāk kā 60 dienu laikā no tehnisko prasību izsniegšanas dienas iemaksā attiecīgā sistēmas operatora norādītajā kontā sistēmas operatora aprēķināto drošības naudu vai iesniedz sistēmas operatoram finanšu pakalpojumu sniedzēja saistību izpildes garantiju, ja elektroenerģijas ražošanas iekārtu vai elektroenerģijas uzkrātuvi plānots pieslēgt elektroenerģijas sadales sistēmai vai elektroenerģijas galalietotāja objektu plānots pieslēgt elektroenerģijas pārvades sistēmai.";

1.3. papildināt metodiku ar 12.[1] punktu šādā redakcijā:

"12.[1] Sistēmas dalībnieks ne vēlāk kā piecu darba dienu laikā pēc pieslēguma līguma noslēgšanas dienas iemaksā pārvades sistēmas operatora norādītajā kontā pārvades sistēmas operatora aprēķināto drošības naudu vai iesniedz pārvades sistēmas operatoram finanšu pakalpojumu sniedzēja saistību izpildes garantiju, ja elektroenerģijas ražošanas iekārtu vai elektroenerģijas uzkrātuvi plānots pieslēgt elektroenerģijas pārvades sistēmai."

2. Lēmums stājas spēkā 2027. gada 1. janvārī.